



החלק בעבר שלך שהכי התביישת בו

הנשים הביאו למשכן את המראות שבהן התייפו במצרים, ומשה נרתע. התשובה שקיבל הפכה את היוצרות – דווקא אלה, נאמר לו, חביבות עליי מכול.

שמות ל"ה, א' – ל"ח, כ' · פרשה 22 מתוך 54

מה קורה בפרשה

אחרי חטא העגל, משה מקהיל את כל העדה. הדבר הראשון שהוא אומר אינו על המשכן – **אלא על שבת**: "ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי יהיה לכם קודש". רק אחר כך מגיעה הבקשה לתרומות.

והתגובה חריגה. אנשים מביאים בבוקר ובבוקר, גברים ונשים, **עד שהאומנים באים אל משה ואומרים שיש יותר מדי**. הוא נאלץ להעביר קול במחנה שיפסיקו להביא – הפעם היחידה בתורה שבה מגבית נסגרת מרוב הצלחה.

בצלאל בן אורי ואהליאב בן אחיסמך ממונים על העבודה, "ומילא אותו רוח אלוהים בחוכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה". הפרשה מפרטת את בניית היריעות, הקרשים, הארון והמנורה – ובתוך רשימת הכלים מופיע הכיור, שנעשה כולו ממראות הנשים.

יַעֲשֶׂה אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת... בְּמֵרָאֵת הַצְבָּאֵת אֲשֶׁר צָבְאוּ פָתַח אֶהֱל מוֹעֵד.

שמות ל"ח, ח' · הכיור נעשה ממראות שבהן התייפו הנשים במצרים

שלוש נקודות

- שבת קודמת אפילו לבניית המקדש.** ההוראה על השבת נאמרת לפני ההוראות על המשכן, ומכאן למדו שאין בונים בשבת אפילו את המקום הקדוש. אין פרויקט שמצדיק ביטול של יום המנוחה.
- מגבית נסגרת כשמספיק.** "ויכלא העם מהביא" – כשהושג הצורך, הפסיקו לגבות. ארגון שממשיך לאסוף אחרי שהמטרה הושגה כבר עובד בשביל עצמו.
- כישרון הוא תפקיד ציבורי.** בצלאל לא התנדב – הוא נקרא בשם, והתורה מדגישה שניתנה לו גם היכולת ללמד אחרים. מי שיודע לעשות ולא מלמד, החזיק את הכישרון כרכוש פרטי.

הנשים · המראות

עיון

משה ראה בהן חפץ של הבל. נאמר לו שאין במשכן דבר יקר מהן.

רש"י מביא מדרש שקשה לשכוח. הנשים הביאו לתרומת המשכן את מראות הנחושת שלהן, **ומשה מאס בהן** – כלי שכל תכליתו יופי חיצוני, ועוד כזה ששימש להתגנדר. מה לו ולמקום הקדוש?

והתשובה שקיבל הפכה את הכיוון: **"קבל, כי אלו חביבין עליי מן הכול"**. ואז מגיע ההסבר. במצרים, כשהגברים היו שבורים מעבודת פרך ולא רצו עוד ילדים לתוך עולם כזה, לקחו הנשים את המראות האלה. הן הביאו אוכל לשדה, ובמראה היו מראות לבעליהן את שניהם יחד ואומרות: אני נאה ממך. מהן, אומר המדרש, נולד הדור שיצא ממצרים.

זה בדיוק מה שאנחנו עושים לעצמנו. אנחנו מודדים פרקים בחיינו לפי איך הם נראים מבחוץ, ולא לפי מה הם באמת עשו. השנים "המבוזבזות", העבודה "שלא קשורה", התקופה שאנחנו לא מזכירים – כמעט תמיד יש שם משהו שאי אפשר היה להשיג בשום דרך אחרת.

מושגים בפרשה

שבת לפני המשכן

מסמיכות הפרשיות למדו חז"ל את הגדרת ל"ט המלאכות האסורות בשבת – **בדיוק** אלה שנדרשו לבניית המשכן.

נדבת הלב

התורה מונה מי הביא: "כל נדיב לב", "כל אישה חכמת לב", נשיאים שהביאו אבנים יקרות.

בצלאל בן אורי

האומן הראשי של המשכן, ולפי המסורת היה אז צעיר מאוד. שמו נדרש: **בְּצַל אֵל**.



ברכות נ"ה ע"א

בגמרא

אין מעמידים פרנס על הציבור אלא אם כן נמליכים בציבור.

הגמרא לומדת את זה מבצלאל. אלוהים אומר למשה "ראה קראתי בשם בצלאל", ומשה הולך ושואל את העם: הגון הוא בעיניכם? ורק אחרי שענו שכן – מינה אותו.

עצרו על זה רגע. המינוי נעשה במפורש משמים, בשם מלא, בלי שום ספק. ובכל זאת – שואלים את האנשים. לא כי צריך את אישורם מבחינה טכנית, אלא כי מנהיג שלא רוצים בו לא באמת מנהיג, ויהיו הכישורים אשר יהיו.

ומה יוצא לנו מזה: שתי מסקנות מעשיות. האחת – לפני שממנים מישהו לתפקיד שנוגע לאנשים, שווה לשאול את האנשים. מינוי שנחת מלמעלה מתחיל בחוב שלוקח שנה להחזיר. והשנייה: מנהל שמסוגל לומר לעובד "צדקת, אני טעיתי" מקבל בחזרה צוות שאומר לו את האמת – וזה ההבדל בין ארגון שידוע מה קורה בו לבין אחד שמגלה מאוחר.

רבי לוי יצחק מברדיטשב

סיפור

הוא ראה עגלון מושח את גלגליו ומתפלל – ומצא בזה שבח.

מסופר על רבי לוי יצחק מברדיטשב שראה פעם עגלון עומד ליד עגלתו, לבוש בטלית ותפילין, מתפלל תפילת שחרית – ובאותו זמן ממש מושח את גלגלי העגלה בזפת.

מי שעמד לידו נחרד. הרבי הרים את עיניו ואמר: ריבונו של עולם, ראה את גודל עמך ישראל – אפילו כשהוא מושח גלגלי עגלה, הוא מתפלל אליך.

וזה בדיוק מה שקרה עם המראות. משה הסתכל וראה חפץ של הבל, נאמר לו להסתכל שוב. ההבדל בין שתי ההסתכלויות אינו במה שנמצא שם, אלא בשאלה מי מוכן לחפש בו טוב. וזה נכון גם כשמסתכלים על אנשים אחרים, וגם – ובעיקר – כשמסתכלים על עצמנו.

מבט קדימה

מכל הזהב שנתרם, הכלי שהמדרש מציין כחביב מכולם היה דווקא הכיור – הכלי שבו רחצו הכהנים ידיים ורגליים לפני העבודה. לא הארון, לא המנורה. הכיור, שנעשה ממראות.

ויש בזה נחמה גדולה. הדבר הראשון שכל כהן נגע בו בכל בוקר, לפני כל עבודה, היה עשוי מהחלק שנראה הכי פחות קדוש. מי שמצליח להחזיר את החלקים האלה של עצמו פנימה – לא כדי להתגאות בהם, פשוט להפסיק להתכחש להם – מגלה שהם דווקא אלה שנותנים לו לעמוד.

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אתה – והותר.

שמות ל"ו, ז' · המגבית היחידה בתורה שנסגרה כי הביאו יותר מדי

התוספת

בגובה העיניים · בינך לבין עצמך · אבות ג', ט"ו

אתה חופשי לבחור – וזה כל ההבדל

קל להרגיש שהנסיבות, ההרגלים, ה"ככה אני" קובעים אותנו. משנה אחת מזכירה דבר משחרר: ברגע האמת, הבחירה תמיד שלך. ומי שמפנים את זה מפסיק להיות קורבן ומתחיל להיות מחבר של חייו.

הכל צפוי, והרשות נתונה; והכל לפי רב המעשה.

אבות ג', ט"ו · רבי עקיבא

לקחת מזה: בחרו השבוע נקודה אחת שבה אתם רגילים לומר "ככה אני" או "אין לי ברירה" – הרגל קטן, תגובה אוטומטית. ובפעם הבאה שהיא מגיעה, עצרו רגע ובחרו אחרת, פעם אחת. לא מהפך – בחירה אחת בנקודת החזית. וזוהי, בדיוק, "הרשות נתונה".

בקרו באתר binathalev.co

בינת הלב הוא אתר לימוד יומיומי – פרשת השבוע, אגדות חז"ל וחוכמה יהודית בשפה של היום. בכל עמוד הקונפליקט האנושי שמאחורי הטקסט, ובסופו דבר אחד מעשי לקחת אל השבוע. עזר לימודי בלבד. הסיפורים מסופרים בלשון חופשית – יש לעיין במקור. פרקי העיון אינם ציטוט מן המקורות; הפוסקים ודברי חז"ל מובאים בשמם.

טעון גניזה